

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-132>

УДК 336.71:519.866

ДОСВІД НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

EXPERIENCE OF NATIONAL BANK OF UKRAINE IN ENSURING STABILITY OF BANKING SYSTEM UNDER THE CONDITIONS OF MODERN CHALLENGES IN UKRAINE

Балицька Марія Валеріївнакандидат економічних наук, доцент,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7129-4232>**Ткаченко Анастасія Петрівна**магістр,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-3065-8659>**Balytska Mariia, Tkachenko Anastasiia**

Taras Shevchenko National University of Kyiv

У статті досліджено практику Національного банку України (НБУ) щодо забезпечення стійкості банківської системи в умовах сучасних викликів, таких як економічна нестабільність, воєнний стан, глобальні фінансові кризи, інфляційні шоки та геополітична напруженість. Висвітлено ключові інструменти й заходи, що впроваджуються НБУ, зокрема антикризове регулювання, впровадження механізмів контролю банківських ризиків, підтримка ліквідності, розвиток системи раннього реагування, удосконалення регуляторної бази та посилення нагляду. У роботі досліджено основні показники фінансової стабільності, що відображають динаміку системних ризиків, ліквідності, достатності капіталу, платоспроможності та довіри до банківського сектору. Особливу увагу приділено аналізу трансформації підходів НБУ до управління кризами: від переважно реактивних заходів під час подій 2014–2016 років до більш структурованого й стратегічного реагування у 2022–2024 роках, що стало можливим завдяки попереднім реформам і накопиченому досвіду.

Ключові слова: банки, стійкість банківської системи, банківський нагляд, регуляторна політика, монетарна політика, макропруденційна політика.

This article explores the macroprudential policy of the National Bank of Ukraine (NBU) and its role in maintaining financial stability and banking sector resilience in the face of ongoing economic uncertainties, geopolitical risks, and external financial shocks. The study examines key regulatory measures implemented by the NBU, including crisis management strategies, risk mitigation frameworks, and liquidity support mechanisms for financial institutions. A significant focus is placed on the central bank's evolving approach to crisis response, particularly how its policies have adapted to address systemic vulnerabilities and sustain financial system stability. The research assesses both external and internal factors influencing the banking sector, highlighting the impact of global economic conditions, domestic structural challenges, and financial market disruptions on banking resilience. Through a comparative analysis of the 2014–2016 and 2022–2024 periods, the article illustrates the transformation of the NBU's regulatory strategy from reactive crisis intervention to a more structured and proactive financial stability framework. It argues that regulatory reforms introduced after previous financial crises, including enhanced supervision, capital adequacy measures, and risk management practices, have significantly strengthened the financial system's ability to withstand economic shocks. Furthermore, the study evaluates emerging challenges such as the expansion of state-supported financial programs, digital transformation in banking, and cybersecurity risks, which continue to shape the regulatory landscape. The findings underscore the importance of macroprudential policies as essential tools for mitigating systemic financial risks, ensuring banking system stability, and fostering long-term economic resilience. By drawing lessons from past experiences and identifying best practices, this research contributes to the broader discourse on financial regulation in economies facing extraordinary crises.

Keywords: banks, banking system stability, banking supervision, regulatory policy, monetary policy, macroprudential policy.

Постановка проблеми. Стабільність банківської системи є ключовим чинником економічного розвитку. У глобальному масштабі стабільна банківська система забезпечує ефективне функціонування кредитних ринків, підтримує інвестиційну активність та сприяє довгостроковому економічному зростанню. Фінансова нестабільність, що виникає внаслідок внутрішніх чи зовнішніх потрясінь, може призводити до масштабного відтоку капіталу, девальвації національної валюти, зростання рівня безробіття та економічного спаду.

Для України завдання забезпечення стійкості банківської системи є особливо важливим, адже банківський сектор відіграє ключову роль у підтримці економічної та політичної безпеки держави. Військові дії, економічна нестабільність, інфляція та відтік капіталу створюють значний тиск на банківську систему, роблячи її вразливою до внутрішніх і зовнішніх шоків. Зміни кон'юнктури ринку посилюють необхідність адаптації нагальових та регуляторних дій Національного банку України (НБУ) задля забезпечення стабільності банківської системи та уникнення негативних наслідків для розвитку економіки країни в цілому. Серед основних викликів, з якими стикається НБУ варто виділити зростання інфляції та частки непрацюючих кредитів, девальвація національної валюти, відтік капіталу тощо.

Сучасні виклики політичного та економічного характерів суттєво впливають на ринок банківських послуг та обумовлюють необхідність аналізу дій та стратегії НБУ щодо забезпечення стійкості банківської системи України, оцінки та висвітлення результатів їх впливу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури та досліджень практиків показав, що питання стійкості банківської системи, а також розкриття дій НБУ задля її забезпечення досліджувалося багатьма науковцями. Зокрема питанню стану банківської системи в умовах сучасних викликів присвячені роботи Ніла Фергюсона [38], Моріца Шуларіка [38], Пола Шмельцинга [38] та Моріца Корнеєва [38], Шуміли О. С. [36], Заїки О. В. [36], Гречка С. Є. [36], Руцишина Н. М. [31], Георгіаді Н. Г. [3], Короля М. М. [8], Співака В. О. [8] тощо. Вплив сучасних умов на тенденції розвитку банківського сектору та частково дій НБУ висвітлено у роботах Цимбалюка Я. О. [34], Кужельєва М. О. [34], Антонюка О. [1], Нянька Л. [1], Марценюка О. В. [10], Рудої О. Л. [10], Буяльської В. М. [10] та Раца О. М. Питання впливу дій Націо-

нального банку України на розвиток банківської системи розкрито у роботах Дудченка В. Ю. [5], Онищенка Ю. І. [22], Борисевича В. С. [6], Погореленко Н. П. [23], Шевцової О. Й. [35] та Горбунової Ю. Р. [35], проте дані роботи потребують розширення та актуалізації, зважаючи на вплив сучасних умов. Особливостям регуляторної політики НБУ в умовах воєнного стану присвячені роботи Гудкової Г. С. [4], Кретьова Д. Ю. [9] та Михайлюк Р. [11]. Незважаючи на значну кількість напрацювань з даної теми, питання стійкості банківської системи все ще є причиною для багатьох дискусій. Саме тому, аналіз практики забезпечення стійкості банківської системи центральним банком потребує подальшого наукового дослідження та всебічного висвітлення в практичному аспекті, з врахуванням нових викликів та загроз.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Таким чином, хоча вітчизняні дослідження охоплюють широке коло питань, пов'язаних зі стійкістю банківської системи, ряд проблем залишається недостатньо вивченим. Зокрема, потребують подальшого дослідження:

- аналіз дій Національного банку України під час воєнного стану;
- порівняння макропруденційних заходів НБУ у різні роки;
- аналіз довгострокового впливу політики НБУ на розвиток банківського сектору, включаючи стратегію управління ризиками;
- визначення ролі регуляторних змін у відновленні фінансової системи після криз та адаптація до сучасних викликів.

Подальше дослідження цих питань є важливим для формування оптимальної макропруденційної політики НБУ, що дозволить забезпечити стійкість банківської системи в умовах майбутніх викликів.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є узагальнення та висвітлення дій щодо забезпечення стійкості банківської системи України у період кризи 2014–2016 рр. та починаючи з 2022 р., порівняльний аналіз цих заходів та оцінка їх результатів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Забезпечення стійкості банківської системи є фундаментальною задачею для Національного банку України, важливість якої зростає у часи невизначеності та підвищеної турбулентності. Згідно визначення Зінченко В. О., стійкість банківської системи – це такий стан банківської системи, при якому реалізується сутність і призначення

банківської системи в економіці, адекватно і ефективно виконуються її функції, а також забезпечується здатність відновлювати цей стан після будь-яких відхилень від безпечних параметрів, викликаних дією кризових моментів [7]. На стійкість банківської системи впливає ряд чинників політичного, економічного, фінансового, соціального та інформаційно-технологічного характеру, а за умови глобалізації важливу роль відіграє і світова кон'юнктура.

В Україні питання забезпечення фінансової стабільності є вкрай актуальним. Країна посідає третє у світі місце за частотою виникнення системних банківських криз [37], поступаючись Аргентині та Республіці Конго. Банківська система України зіштовхнулася з рядом криз протягом останніх 20-ти років (рис. 1), кожна з яких ставала новим досвідом для регуляторних і наглядових дій Національного банку України. Зокрема, криза 2014–2016 рр., яка була викликана політичною нестабільністю через агресію зі сторони росії та анексію частини територій, заклала підґрунтя та підготувала банківську систему України до повномасштабного вторгнення. За оцінками НБУ прямі фінансові витрати на подолання наслідків кризи 2014–2016 років становили 15,7% від ВВП років кризи, в той час як втрати всієї економіки склали 38% ВВП [32].

Криза 2014–2016 років була зумовлена складною економічною та політичною ситуацією в країні та мала структурний характер. Військові дії на сході України та анексія Криму суттєво підірвали економічну стабільність, що вплинуло на банківський сектор через втрату частини клієнтів та капіталу. Значна кількість банків втратила ліквідність через відтік депозитів, знецінення гривні та підвищення валютних ризиків. Особливо критичною стала проблема накопичення значних обсягів непрацюючих кредитів (NPL), що частково виникли через кредитування підприємств, пов'язаних із впливовими політичними особами, та недостатній контроль з боку регулятора за якістю активів банків [32]. Крім того, у 2014 році

додатково зросла частка непрацюючих кредитів (рис. 2) через проведену НБУ оцінку якості активів банків, що спонукало банки визнати багато кредитів непрацюючими і відповідно номінально збільшило даний показник. Як результат, у 2016 році показник NPL сягнув 30% і цей тренд продовжився аж до 55% NPL у 2017 році. Крім того, паралельно спостерігалось значне зростання інфляції (рис. 3) протягом періоду кризи (до 24,9% та 43,3% у 2014 та 2015 роках відповідно).

У 2014–2015 роках НБУ провадив низку стабілізаційних заходів для подолання наслідків фінансової кризи. Основною метою регулятора стало забезпечення ліквідності банківської системи, зниження інфляційного тиску та стабілізація валютного ринку.

У 2014 році ключовими інструментами НБУ стали операції з рефінансування банків. Зокрема, мова йде про надання стабілізаційних кредитів, кредитів овернайт та проведення позачергових тендерів для підтримки банків із високим рівнем відпливу депозитів. Важливим кроком стала лібералізація вимоги до обов'язкових резервів [24]: було дозволено використання частини залишків готівки для їх формування та знижено обов'язкову норму резервів, що зберігаються на рахунках у НБУ.

Для зменшення валютних дисбалансів впроваджено обов'язковий продаж підприємствами частини надходжень в іноземній валюті. Так, у серпні 2014 року норму обов'язкового продажу валюти була піднята до 100%, в той час як у 2012 році вимога становила тільки 50%. Впровадження цього заходу сприяло стабілізації валютного ринку під час кризи, забезпечило безперебійне виконання зовнішньоекономічних контрактів, пришвидшило економічне відновлення та сприяло відновленню фінансової стабільності. Вже у вересні 2014 року норму обов'язкового продажу валюти було знижено до 75%, у червні 2016 року – до 65%, у квітні 2017 року – до докризового рівня у 50% [13].

У 2015 році заходи НБУ були зосереджені на подальшому очищенні банківської системи, забезпеченні стабільності валют-

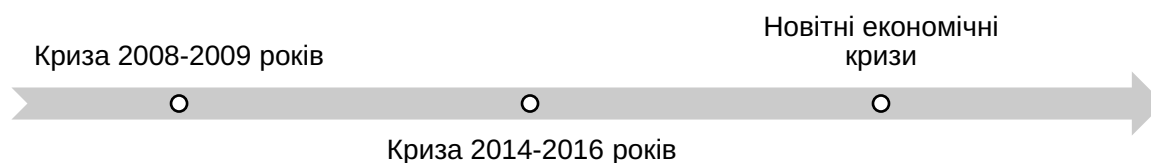

Рис. 1. Кризи банківського сектору України 2008–2022 рр.

Джерело: складено авторами на основі [32]

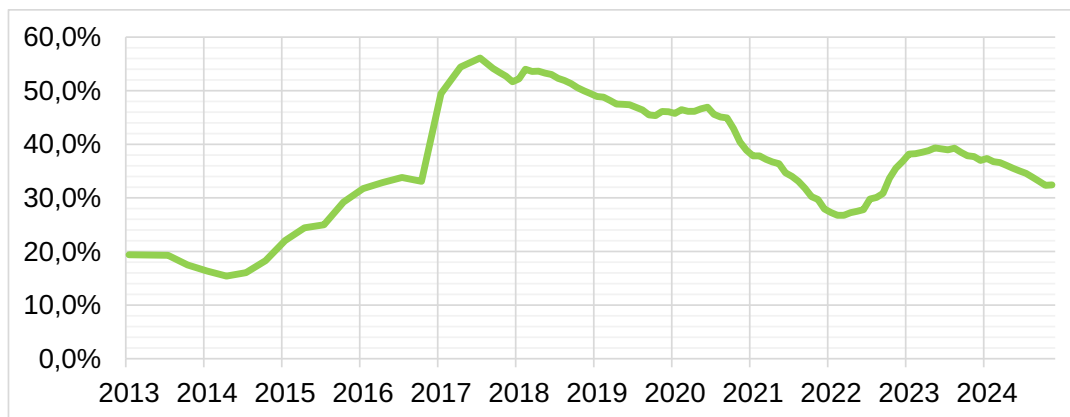

Рис. 2. Динаміка частки непрацюючих кредитів 2013–2024 рр.

Джерело: складено авторами на основі [21]

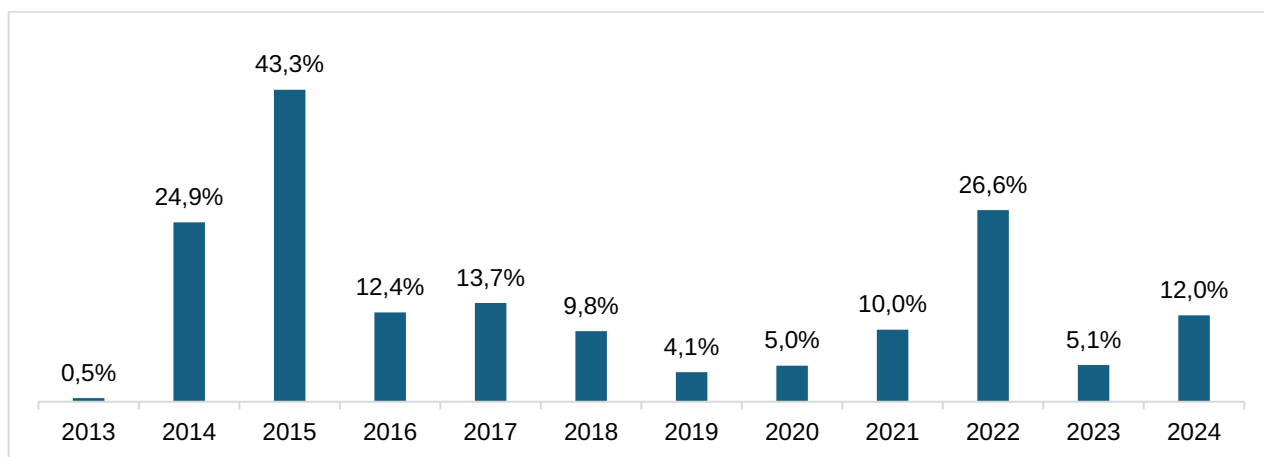

Рис. 3. Динаміка інфляції 201–2024 рр.

Джерело: складено авторами на основі [12]

ного ринку та підтримці макроекономічної стабільності. Облікова ставка була різко підвищена до 30% (рис. 4) з метою зниження інфляційних очікувань [14]. Це в свою чергу дало змогу знизити девальваційний тиск на гривню та сформувати дезінфляційний тренд. Так, вартість долара (рис. 5) у 2015 році знизилась з 26,97 грн за долар (станом на лютий 2015 року) до 20,73 грн за долар (у травні 2015 року).

У період з 2014 по 2017 роки банківська система України зазнала суттєвих змін. Так, з банківської системи було виведено понад 80 неплатоспроможних установ (рис. 6), що сприяло підвищенню її стійкості [10]. Станом на 1 січня 2017 року, кількість банків зменшилася до 96, що свідчить про виведення з ринку 84 банківських установ за цей період. Цей процес, відомий як «велике банківське очищення», був спрямований на

підвищення стабільності та надійності банківського сектору України.

2016 рік став роком «перезавантаження» та відходу від антикризового регулювання. Так, за 2016 рік було знижено облікову ставку до 14%, що стало сигналом стимулювання кредитування та економічного зростання (рис. 3) [28].

Значний вплив на покращення стабільності банківського сектору відіграла націоналізація Приватбанку, що відбулася у 2016 році. Це рішення було зумовлене критичним фінансовим станом банку, що загрожувало стійкості всієї банківської системи України. Перехід ПриватБанку у державну власність дозволив стабілізувати його фінансовий стан шляхом докапіталізації, що здійснювалася за рахунок державних коштів. Після націоналізації були проведені масштабні реформи управління, запроваджено нові механізми корпоративного

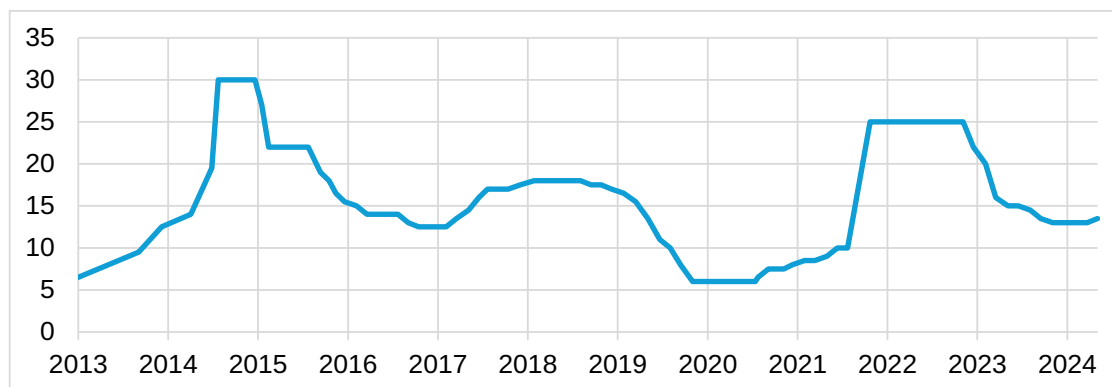

Рис. 4. Динаміка облікової ставки НБУ 2013–2024 рр.

Джерело: складено авторами на основі [18]

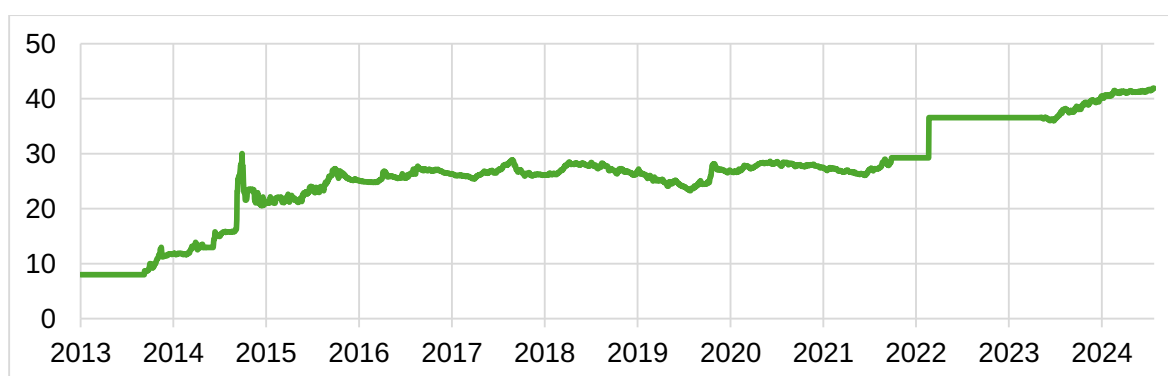

Рис. 5. Динаміка курсу гривні до долара 2013–2024 рр.

Джерело: складено авторами на основі [18]

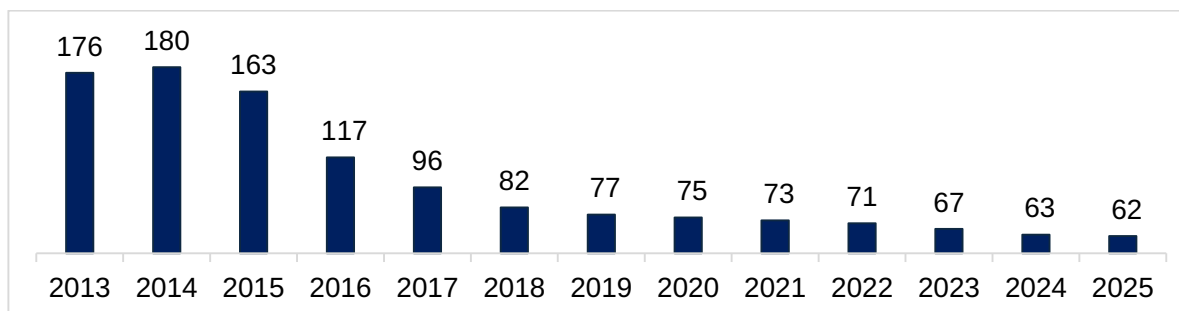

Рис. 6. Динаміка кількості банків 2013–2025 рр.

Джерело: складено авторами на основі [20]

контролю та підвищено рівень прозорості операцій банку. Це дозволило ПриватБанку не лише відновити свою фінансову стійкість, а й стати ключовим елементом стабільності банківської системи України.

Запроваджені заходи НБУ цілком відповідають теоретичним моделям антикризового управління, зокрема концепціям ліквідності та реструктуризації банківського сектору.

Підтримка ліквідності дала змогу банкам виконувати свої зобов'язання перед вкладниками, тоді як жорсткість монетарної політики сприяла стабілізації інфляційних очікувань. Очищення банківської системи заклало основу для її подальшої стабільності, хоча й з іншого боку в короткостроковій перспективі ці заходи призвели до певного скорочення робочих місць у фінансовому секторі економіки.

У 2022–2023 роках НБУ зіштовхнувся із масштабними викликами, спричиненими повномасштабною військовою агресією росії проти України. Основними пріоритетами регулятора цього разу стали стабілізація банківської системи, збереження валютної та макрофінансової стійкості, а також забезпечення фінансування критичних державних видатків. Для цього НБУ вдався до комплексу заходів, спрямованих на підтримку економіки в умовах воєнного стану.

У 2022 році ключовим рішенням стало фіксація офіційного курсу гривні до долара США 24 лютого 2022 року на рівні 29,25 грн/дол., а в 21.07.2022 року – 36,56 грн/дол. (рис. 3) [17]. Це дозволило стабілізувати очікування бізнесу та населення, уникнути валютної паніки та зменшити девальваційний тиск на національну валюту. З жовтня 2023 року після покращення ситуації на фінансовому ринку та в економіці в цілому, НБУ повернувся до політики курсу керованої гнучкості [16].

Одночасно запроваджено адміністративні обмеження на валютні операції та транскордонний рух капіталу, що запобігло відтоку капіталу та зберегло валютні резерви країни. Зокрема йдеться про такі обмеження [15]:

– обмеження на перекази за кордон для фізичних осіб не більше 100 тис. грн на місяць з гривневих та валютних карток;

– обмеження на операції з «квазі-кешем», такі як поповнення електронних гаманців, купівля криптовалют та інші подібні транзакції;

– обмеження на купівлю іноземної валюти для фізичних осіб;

– обмежені операції резидентів росії та білорусі, а також операції з російськими й білоруськими рублями.

Для підтримки державного бюджету та фінансування критичних видатків, пов'язаних із обороною, НБУ здійснив монетизацію військових облігацій на суму 400 млрд грн. Це забезпечило необхідні ресурси для функціонування економіки та обороноздатності країни. Водночас для стримування інфляційного тиску та підтримки привабливості гривневих активів у червні 2022 року облікову ставку було підвищено до 25% річних. Ця дія була спрямована на стимулювання зростання строкових депозитів у національній валюті та покращило фінансову стабільність [29]. Ще одним заходом, що позитивно вплинув на збереження вкладів в банках стало збільшення гарантій Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. За звичайних умов громадянам відшкодовувалась сума до 200 тис грн, у 2022 році цю суму було збільшено до 100% суми вкладу. Варто також зазначити, що за 3 місяці після скасування воєнного стану пла-

Таблиця 1

Порівняння дій Національного банку України 2014 та 2022 років

Категорія	Дії НБУ у 2014–2016 роках	Дії НБУ у 2022–2024 роках
Основні виклики	Економічна криза, анексія Криму, військові дії на сході України, інфляція	Повномасштабна військова агресія, ризик банкрутства банків, висока невизначеність
Облікова ставка	Підвищення облікової ставки з 6,5% до 14%	Підвищення облікової ставки з 10% до 25%
Фіксація валютного курсу	–	Фіксація валютного курсу навесні 2022 року на рівні 29,25 грн/дол, а в серпні 2022 року – 36,56 грн/дол
Фінансова стабільність	Моніторинг банків, очищення системи від неплатоспроможних установ	Монетизація військових ОВДП, забезпечення державних витрат
Ліквідність банків	Рефінансування банків, пом'якшення вимог до резервів	Підтримка ліквідності через військові облігації та адміністративні заходи
Валютний ринок	Введення валютних аукціонів, підвищення норми обов'язкового продажу валюти підприємствами до 100% (пізніше знижено до 75%)	Введення адміністративних обмежень, валютні інтервенції
Додаткові заходи	Підтримка ФГВФО, стабілізаційні кредити	Стимулювання строкових депозитів, стабілізація банківської системи, збільшення гарантій ФГВФО до 100%

Джерело: складено авторами на основі [26–30]

нується підвищити розмір суми гарантування до 600 тис грн [6].

У 2023 році дії НБУ були зосереджені на посиленні стійкості банківської системи та макрофінансовій стабілізації. Одним із ключових рішень стало підвищення нормативів обов'язкового резервування за вкладами на вимогу. Зокрема з 0% до 5% збільшено норматив резервування в національній валюті за коштами на вимогу та на поточних рахунках юридичних і фізичних осіб, а також за коштами вкладів і на поточних рахунках інших банків-нерезидентів та кредитами від міжнародних організацій-нерезидентів. Це сприяло залученню коштів на строкові депозити та підвищенню ліквідності банківської системи. Водночас НБУ дозволив банкам використовувати державні облигації (бенчмарк-ОВДП) для покриття резервів, що активізувало внутрішній борговий ринок і зменшило залежність державного бюджету від емісійного фінансування [30].

Завдяки ефективним заходам регулювання валютного ринку, підтримці міжнародних резервів та впровадженню нових монетарних інструментів, НБУ вдалося знизити інфляційний тиск у 2023 році. Так, за підсумками 2023 року показник інфляції знизився до 5,1% порівняно з 26,6% у 2022 році. Це було досягнуто за рахунок збереження стабільності обмінного курсу, а також сприятливих зовнішніх факторів, таких як зниження цін на енергоносії та високі врожаї.

Також варто зазначити, що НБУ стикається з новими викликами і сьогодні, адже криза, викликана агресією росії і далі продовжується та має всеохоплюючий характер. Успішні заходи регулювання 2022–2023 років позитивно вплинули на стан фінансової системи та економіки в цілому, проте НБУ змушений гнучко реагувати на обставини, що швидко змінюються.

Висновки. Порівнюючи дії Національного банку України у 2014–2016 рр. та 2022–2024 рр., можна виділити ключові відмінності у підходах до реагування на кризові ситуації, спричинені військовими діями. Під час першої кризи дії НБУ були здебільшого спрямовані на локалізацію системних проблем банківського сектору, що накопичувалися роками. Основна увага приділялася очищенню банківської системи, виведенню неплатоспроможних банків із ринку та стабілізації інфляції й валютного ринку. Регулятор діяв реактивно, намагаючись швидко відновити базову стабільність у банківській сфері, яка зазнала значного шоку через втрату частини територій країн та економічну рецесію.

З початком повномасштабного вторгнення ж НБУ діяв значно більш системно та стратегічно. Замість реагування на структурні проблеми банківської системи, регулятор зміг зосередитися на підтримці макрофінансової стабільності. Встановлення фіксованого валютного курсу, монетизація військових облигацій та підвищення облікової ставки стали ключовими інструментами, що допомогли стабілізувати очікування та забезпечити критичні державні видатки. Більшість викликів у банківському секторі вже не були системними, що стало результатом реформ, запроваджених після 2014 року.

Отже, дії НБУ у 2014–2016 рр. створили підґрунтя для ефективнішої реакції під час повномасштабного вторгнення. Очищення банківської системи, підвищення її прозорості та запровадження жорсткішого регулювання дозволили знизити системні ризики, що значно полегшило ситуацію у 2022 році. Еволюція дій НБУ від реактивних у 2014–2016 рр. до стратегічних у 2022–2024 рр. підкреслює важливість довгострокових реформ і готовності фінансових інституцій до екзогенних шоків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Антонюк О., Нянько Л., Банківська система України: виклики сьогодення та тенденції розвитку, *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2022. № 3-4. С. 36–43.
2. Бізнес новини, Банківська система працює надійно і стабільно попри війну. Чому це не диво та що буде далі? URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/kirilo-shevchenko-valyutniy-kurs-cini-ta-stabilnist-bankivskoj-sistemi-v-ukrajini-50238688.html> (дата звернення: 05.02.2025)
3. Григор'єва О. П., Георгіаді Н. Г., Розвиток банківських установ в умовах сучасних викликів, *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 9.
4. Гудкова Г. С., Особливості регуляторної діяльності національного банку України в умовах воєнного стану, *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 6. С. 316–319.
5. Дудченко В. Ю., Етапи формування та сучасні проблеми розвитку банківської системи України, *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Збірник наукових праць*, 2014, № 40. С. 99–108.

6. Економічна правда, 25 років української системи гарантування вкладів у 25 фактах. URL: <https://epravda.com.ua/projects/652d374406207/2023/12/06/707380> (дата звернення: 03.02.2025)
7. Зінченко В. О., Сутність і поняття стійкості банківської системи, *Вісник Української академії банківської справи*. 2007. № 2(23). С. 84–87.
8. Король М. М., Співак В. О., Куліковська І. В., Сучасний стан показників української банківської системи, *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2023. № 47.
9. Кретов Д. Ю. Особливості застосування інструментів монетарної політики України в умовах воєнного стану, *Національна економіка*. 2023. № 4. С. 38–43.
10. Марценюк О. В., Руда О. Л., Буяльська В. М., Тенденції ринку банківських послуг в умовах воєнного стану та у післявоєнному відновленні України. *Агросвіт*. 2024. № 6. С. 134–142.
11. Михайлюк Р., Особливості регулювання діяльності банків в Україні та напрямки підвищення його ефективності. *Віник THEU*. 2011. № 3.
12. Міністерство фінансів України, Індекс інфляції в Україні. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/> (дата звернення: 01.02.2025)
13. Національний банку України, Звіт про запровадження заходу захисту. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IS_2019-08.pdf?v=4 (дата звернення: 05.02.2025)
14. Національний банк України, Інфляційний звіт 2015 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/inflyatsiyniy-zvit-berezen-2015-roku> (дата звернення: 01.02.2025)
15. Національний банк України, Національний банк уточнив низку валютних обмежень. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-utochniv-nizku-valyutnih-obmejen> (дата звернення: 07.02.2025)
16. Національний банк України, НБУ впроваджує керовану гнучкість обмінного курсу, що посилить стійкість валютного ринку та економіки, URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nbu-vprovadjuje-kerovanu-gnuchkist-obminnogo-kursu-scho-posilit-stiykist-valyutnogo-rinku-ta-ekonomiki> (дата звернення: 07.02.2025)
17. Національний банк України, НБУ зафіксував офіційний курс гривні до долара США на новому рівні та вжив низку додаткових заходів для збалансування валютного ринку та підтримання стійкості економіки в умовах війни. URL: <https://shorturl.at/cAb7v> (дата звернення: 07.02.2025)
18. Національний банку України, Облікова ставка Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/archive-rish> (дата звернення: 01.02.2025)
19. Національний банк України, Регуляторні кроки для зменшення впливу кризи на фінансовий сектор. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Regulyatorni_kroky_dlya_zmenshennya_vplyvu_kryzy_na_finansovyy_sektor_19-05-2023.pdf?v=7 (дата звернення: 01.02.2025)
20. Національний банку України, Статистика фінансового ринку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets> (дата звернення: 01.02.2025)
21. Національний банк України, Частка непрацюючих кредитів. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl> (дата звернення: 01.02.2025)
22. Онищенко Ю. І., Борисевич В. С. Етапи трансформації банківської системи України. *Економіка і суспільство*. 2016. № 7. С. 805–812.
23. Погореленко Н. П. Роль національного банку України у забезпеченні стабільного розвитку банківської системи, *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2017. № 93. С. 57–76.
24. Постанова Правління Національного банку України № 820 від 18.12.2014 «Про зміну порядку формування та зберігання обов'язкових резервів», URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0820500-14#Text> (дата звернення: 01.02.2025)
25. Приказюк Н. В., Погибіль А. М. Оцінка фінансової стабільності банківської системи України на основі комплексного індикатора та таксономічного показника із врахуванням FSI. *Вісник КНУ імені Тараса Шевченка*. Серія «Економіка». 2022. № 2 (219). С. 25–33.
26. Річний звіт Національного банку України 2014 рік. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/A_report_2014.pdf?v=11 (дата звернення: 01.02.2025)
27. Річний звіт Національного банку України 2015 рік. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/A_report_2015.pdf?v=11 (дата звернення: 01.02.2025)
28. Річний звіт Національного банку України за 2016 рік. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/A_report_2016.pdf (дата звернення: 01.02.2025)
29. Річний звіт Національного банку України 2022 рік. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2022.pdf (дата звернення: 01.02.2025)
30. Річний звіт Національного банку України 2023 рік. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2023.pdf?v=11 (дата звернення: 01.02.2025)

31. Руцишин Н. М., Пелех О. Р., Козак А. Р., Криворучко Н. М., Сучасний стан банківської системи України та перспективи її розвитку, *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*, 2024. № 75. С. 27–36.
32. Стратегія макропруденційної політики Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/zgNZlvZgKdapdeO> (дата звернення: 01.02.2025)
33. Центральний банк і монетарна політика: підручник / кол. авторів; за ред. Н.В. Приказюк: Київ : ФОП Ямчинський, 2021. – 380 с.
34. Цимбалюк Я.О., Кужелєв М.О., Тенденції розвитку банківництва в Україні в умовах війни, *Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи*. 2024. С. 250–254.
35. Шевцова О. Й, Горбунова Ю. Р., Управління фінансовою стійкістю банку, *Гроші, фінанси і кредит*, 2022, № 4(80). С. 104–111.
36. Шуміло О. С., Заїка О. В., Гречко С. Є. Аналіз сучасного стану банківської системи України, *Економічний простір*. 2023. № 188. С. 195–199.
37. Luc Laeven and Fabian Valencia, Systemic Banking Crises Database: A Timely Update in COVID-19 Times, *Discussion Paper Series*, URL: <https://repec.cepr.org/repec/cpr/ceprdp/DP14569.pdf> (дата звернення: 01.02.2025)
38. Niall Ferguson, Martin Kornejew, Paul Schmelzing and Moritz Schularick, The Safety Net: Central Bank Balance Sheets and Financial Crises, 1587–2020, URL: https://www.ecb.europa.eu/press/conferences/shared/pdf/20230921_8th_ARC/2023_ARC_Schularick_paper.pdf (дата звернення: 01.02.2025)
39. Versal, N., Krasota, O., Lialkin, O., Khytryi, O., Rybak, I., Sydorenko, D. Balancing monetary policy in defence economics in Ukraine. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2023, 2(49), 24–42
40. Versal, N. Public Banks in Ukraine: Supports & Challenges. *Financial Studies*. 2015. Issue 2A (68A). P. 180–193. URL: <http://fs.icfm.ro/vol19i2ap180-193.pdf>

REFERENCES:

1. Antoniuk O., Nianko L. (2022) Bankivska systema Ukrainy: vyklyky sohodennia ta tendentsii rozvytku [Banking system of Ukraine: current challenges and development trends]. *Instytut bukhhalterskoho obliku, kontrol ta analiz v umovakh hlobalizatsii – Institute of Accounting, control and analysis in the conditions of globalization*, vol. 3–4, pp. 36–43.
2. Business novini. Bankivska systema pratsiuie nadiino i stabilno popry viinu. Chomu tse ne dyvo ta shcho bude dali? [Business news, The banking system is operating reliably and stably despite the war. Why is this not a miracle and what will happen next?] Available at :<https://biz.nv.ua/ukr/experts/kirilo-shevchenko-valyutny-kurs-cini-ta-stabilnist-bankivskoji-sistemi-v-ukrajini-50238688.html> (Accessed February, 5 2025)
3. Hryhorieva O. P., Heorhiadi N. H. (2023) Rozvytok bankivskykh ustanov v umovakh suchasnykh vyklykiv [Development of banking institutions in the face of modern challenges], *Problemy suchasnykh transformatsii. Serii: ekonomika ta upravlinnia – Problems of modern transformations. Series: economics and management*, vol. 9.
4. Hudkova H. S. (2023) Osoblyvosti rehuliatornoi diialnosti natsionalnoho banku Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of the regulatory activities of the National Bank of Ukraine under martial law], *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal – Legal Scientific Electronic Journal*, vol. 6, pp. 316–319.
5. Dudchenko V. Yu. (2014) Etapy formuvannia ta suchasni problemy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy [Stages of formation and current problems of development of the banking system of Ukraine], *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy. Zbirnyk naukovykh prats – Problems and prospects of development of the banking system of Ukraine. Collection of scientific works*, vol. 40, pp.99-108
6. Ekonomichna pravda. 25 rokiv ukrainskoi systemy harantuvannia vkladiv u 25 faktakh [Economic Truth, 25 years of the Ukrainian deposit guarantee system in 25 facts]. Available at: <https://epravda.com.ua/projects/652d374406207/2023/12/06/707380> (Accessed February, 3 2025)
7. Zinchenko V. O. (2007) Sutnist i poniattia stiikosti bankivskoi systemy [The essence and concept of banking system stability], *Visnyk Ukrainiskoi akademii bankivskoi spravy – Bulletin of the Ukrainian Academy of Banking*, vol. 2(23), pp. 84–87.
8. Korol M. M., Spivak V. O., Kulikovska I. V. (2023) Suchasnyi stan pokaznykiv ukrainskoi bankivskoi systemy [Current state of indicators of the Ukrainian banking system], *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, vol. 47.
9. Kretov D. Yu (2023) Osoblyvosti zastosuvannia instrumentiv monetarnoi polityky Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of the application of monetary policy instruments of Ukraine under martial law], *Natsionalna ekonomika – National Economy*, vol. 4, pp. 38–43.

10. Martseniuk O. V., Ruda O. L., Buialska V. M. (2024) Tendentsii rynku bankivskykh posluh v umovakh voien-noho stanu ta u pisliavoiennomu vidnovlenni Ukrainy [Trends in the banking services market under martial law and in the post-war reconstruction of Ukraine], *Ahrosvit – Agroworld*, vol. 6, pp. 134–142.
11. Mykhailiuk R. (2011) Osoblyvosti rehuliuвання diialnosti bankiv v Ukraini ta napriamky pidvyshchennia ioho efektyvnosti [Peculiarities of regulation of banking activities in Ukraine and directions for increasing its efficiency] *Visnyk TNEU – Bulletin of TNEU*, vol. 3.
12. Ministerstvo finansiv Ukrainy, Indeks inflatsii v Ukraini [Ministry of Finance of Ukraine, Inflation Index in Ukraine], Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/> (Accessed: February,1 2025)
13. Natsionalnyi bank Ukrainy, Natsionalnyi bank utochnyv nyzku valiutnykh obmezhen [National Bank of Ukraine, National Bank clarified a number of currency restrictions], Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalnyi-bank-utochniv-nyzku-valyutnih-obmejen> (Accessed: February,7 2025)
14. Natsionalnyi banku Ukrainy, Zvit pro zaprovadzhennia zakhodu zakhystu [National Bank of Ukraine, Report on the introduction of a protection measure] Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IS_2019-08.pdf?v=4 (Accessed February, 5 2025)
15. Natsionalnyi bank Ukrainy, Inflatsiyni zvit 2015 roku [National Bank of Ukraine, Inflation Report 2015], Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/inflyatsiyniy-zvit-berezen-2015-roku> (Accessed: February,1 2025)
16. Natsionalnyi bank Ukrainy, NBU vprovadzhue kerovanu hnuchkist obminnoho kursu, shcho posylit stiikist valiutnoho rynku ta ekonomiky [National Bank of Ukraine, NBU, is introducing managed exchange rate flexibility, which will strengthen the stability of the foreign exchange market and the economy], Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nbu-vprovadjuje-kerovanu-gnuchkist-obminnogo-kursu-scho-posilit-stiikist-valyutnogo-rynku-ta-ekonomiky> (Accessed: February,7 2025)
17. Natsionalnyi bank Ukrainy, NBU zafiksuvav ofitsiyni kurs hryvni do dolara SShA na novomu rivni ta vzhyyv nyzku dodatkovykh zakhodiv dlia zbalansuvannia valiutnoho rynku ta pidtrymannia stiikosti ekonomiky v umovakh viiny [National Bank of Ukraine, NBU, fixed the official hryvnia exchange rate to the US dollar at a new level and took a number of additional measures to balance the foreign exchange market and maintain the stability of the economy in wartime conditions], Available at: <https://shorturl.at/cAb7v> (Accessed: February,7 2025)
18. Natsionalnyi banku Ukrainy, Oblikova stavka Natsionalnoho banku Ukrainy [National Bank of Ukraine, National Bank of Ukraine discount rate], Available at: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/archive-rish> (Accessed: February,1 2025)
19. Natsionalnyi bank Ukrainy, Rehuliatorni kroky dlia zmenshennia vplyvu kryzy na finansovyi sektor [National Bank of Ukraine, Regulatory steps to reduce the impact of the crisis on the financial sector], Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Rehuliatorni_kroky_dlya_zmenshennya_vplyvu_kryzy_na_f finansovyiy_sektor_19-05-2023.pdf?v=7 (Accessed: February,1 2025)
20. Natsionalnyi banku Ukrainy, Statystyka finansovoho rynku Ukrainy [National Bank of Ukraine, Financial Market Statistics of Ukraine], Available at: <https://bank.gov.ua/ua/markets> (Accessed: February,1 2025)
21. Natsionalnyi bank Ukrainy, Chastka nepratsiuiuchykh kredyiv [National Bank of Ukraine, Share of non-performing loans], Available at: <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl> (Accessed: February,1 2025)
22. Onyshchenko Yu.I., Borysevykh V.S. (2016) Etapy transformatsii bankivskoi systemy Ukrainy [Stages of transformation of the banking system of Ukraine], *Ekonomika i Suspilstvo – Economy and Society*, vol. 7, pp.805-812
23. Pohorelenko N. P. (2017) Rol natsionalnoho banku Ukrainy u zabezpechenni stabilnoho rozvytku bankivskoi systemy [The role of the National Bank of Ukraine in ensuring the stable development of the banking system], *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.N.Karazina – Bulletin of V.N. Karazin Kharkiv National University*, vol. 93, pp. 57–76.
24. Postanova Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy № 820 vid 18.12.2014 «Pro zminu poriadku formuvannia ta zberihannia oboviazkovykh rezerviv» [Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine No. 820 dated 18.12.2014 “On changing the procedure for forming and maintaining required reserves”], Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0820500-14#Text> (Accessed: February,1 2025)
25. Prykaziuk N. V., Pohybil A. M. (2022) Otsinka finansovoi stabilnosti bankivskoi systemy Ukrainy na osnovi kompleksnoho indykatora ta taksonomichnoho pokaznyka iz vrakhuvanniam FSI [Assessment of the financial stability of the banking system of Ukraine based on a complex indicator and a taxonomic indicator taking into account FSI], *Visnyk KNU imeni Tarasa Shevchenka. Seriiia «Ekonomika» – Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Series "Economy"*, vol. 2 (219), pp. 25–33.
26. Richnyi zvit Natsionalnoho banku Ukrainy 2014 rik [Annual Report of the National Bank of Ukraine 2014], Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/A_report_2014.pdf?v=11 (Accessed: February,1 2025)
27. Richnyi zvit Natsionalnoho banku Ukrainy 2015 rik [Annual Report of the National Bank of Ukraine 2015], Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/A_report_2015.pdf?v=11 (Accessed: February,1 2025)

28. Richnyi zvit Natsionalnoho banku Ukrainy za 2016 rik [Annual Report of the National Bank of Ukraine 2016], Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/A_report_2016.pdf (Accessed: February,1 2025)
29. Richnyi zvit Natsionalnoho banku Ukrainy 2022 rik [Annual Report of the National Bank of Ukraine 2022], Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2022.pdf (Accessed: February,1 2025)
30. Richnyi zvit Natsionalnoho banku Ukrainy 2023 rik [Annual Report of the National Bank of Ukraine 2023], Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2023.pdf?v=11 (Accessed: February,1 2025)
31. Rushchyshyn N. M., Pelekh O. R., Kozak A. R., Kryvoruchko N. M. (2024) Suchasnyi stan bankivskoi systemy Ukrainy ta perspektyvy ii rozvytku [The current state of the banking system of Ukraine and prospects for its development], *Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Bulletin of the Lviv University of Trade and Economics. Economic Sciences*, vol.75, pp. 27–36.
32. Stratehiia makroprudentsiinoi polityky Natsionalnoho banku Ukrainy [Macroprudential Policy Strategy of National Bank of Ukraine], Available at: <https://bank.gov.ua/ua/files/zgNZlvZgKdapdeO> (Accessed: February,1 2025)
33. Kol. avtoriv; za red. N. V. Prykaziuk: K.: FOP Yamchynskyi (2021) Tsentralnyi bank i monetarna polityka: pidruchnyk [Central Bank and Monetary Policy]. 380 p. (in Ukrainian)
34. Tymbaliuk Ya.O., Kuzheliev M.O. (2024) Tendentsii rozvytku bankivnytstva v Ukraini v umovakh viiny [Trends in the development of banking in Ukraine during the war], *Suchasna finansova polityka Ukrainy: problemy ta perspektyvy – Modern financial policy of Ukraine: problems and prospects*, pp. 250–254.
35. Shevtsova O. Y., Horbunova Yu. R. (2022) Upravlinnia finansovoiu stiikistiu banku [Bank Financial Stability Management], *Hroshi, finansy i kredyt – Money, Finance and Credit*, vol. 4(80), pp. 104–111.
36. Shumilo O.S., Zaika O.V., Hrechko S.Ye.,(2023) Analiz suchasnoho stanu bankivskoi systemy Ukrainy [Analysis of the current state of the banking system of Ukraine], *Ekonomichnyi prostir – Economic Space*, vol. 188, pp. 195–199.
37. Luc Laeven and Fabian Valencia, Systemic Banking Crises Database: A Timely Update in COVID-19 Times, Discussion Paper Series, Available at: <https://repec.cepr.org/repec/cpr/ceprdp/DP14569.pdf>
38. Niall Ferguson, Martin Kornejew, Paul Schmelzing and Moritz Schularick, The Safety Net: Central Bank Balance Sheets and Financial Crises, 1587–2020, Available at: https://www.ecb.europa.eu/press/conferences/shared/pdf/20230921_8th_ARC/2023_ARC_Schularick_paper.pdf
39. Versal, N., Krasota, O., Lialkin, O., Khytryi, O., Rybak, I., Sydorenko, D. Balancing monetary policy in defence economics in Ukraine. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2023, 2(49), 24–42.
40. Versal, N. Public Banks in Ukraine: Supports & Challenges. *Financial Studies*. 2015. Issue 2A (68A). P. 180–193. Available at: <http://fs.icfm.ro/vol19i2ap180-193.pdf>